

Моделювання системи електромеханічних властивостей асинхронного двигуна з короткозамкнутим ротором при частотному регулюванні швидкості на насосних станціях

Гузенко В.В., інж., Лисиченко М.Л., д.т.н., проф.

Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка

Вступ. У сучасному сільському господарстві основними споживачами є електродвигуни (понад 60 %). За рахунок цього до них висувають усе більш жорсткі вимоги, відносно ефективності роботи: рівень втрат енергії, відповідне навантаження, ін. При цьому, останнім часом найбільш пріоритетне значення, на ряду з оптимальним конструюванням асинхронних двигунів (АД), набувають задачі оптимального моделювання електроприводів змінного струму і визначення ефективних режимів роботи.

Аналіз способів регулювання швидкості обертання приводів показує, що перспективним є частотне регулювання частотою обертання електроприводів за рахунок плавності регулювання швидкості і значного зниження енергоспоживання на основі використання асинхронно-вентильний каскад. Саме використання комп'ютерного математичного моделювання з розробкою моделей різних пристроїв дозволяє провести розрахунки процесів з високою точністю, а також досліджувати електромеханічні властивості перед впровадженням в дію такого способу регулювання.

Мета дослідження. Дослідження електромеханічних властивостей АД при частотному регулюванні кутової швидкості, встановлення математичних залежностей, розробка їх на основі методик.

Основні матеріали досліджень. Використання регульованого електропривода дозволяє скоротити енергоспоживання: pomp – на 25-30 %, компресорів – на 40 %, вентиляторів – на 30 %, центрифуг – на 50 %. З огляду на те, що ці типи механізмів складають більше 50 % використовуваних в сільському господарстві приводів, даний напрям є пріоритетним для економії електроенергії.

Аналіз останніх досліджень. Частотний спосіб керування заснований на законі М.П. Костенко, який встановив, що відносно значення напруги, що діє, необхідно змінювати пропорційно добутку частоти на корінь квадратний з відносного моменту двигуна. Надалі А.А. Булгаковим були встановлені закономірності різних співвідношень між частотою і дійсними значенням напруги: напруга змінювалася пропорційно частоті; ($U_m \approx f_m$); напруга змінювалася так, щоб забезпечити постійність повного або робочого потоку при зміні частоти; управління частотою при номінальній напрузі, ін. Великий внесок у розвиток теорії частотного управління внесли А.С. Сандлер, Р.С. Сарбатов,

І.І. Епштейн, які розглянули як статичні, так і динамічні режими роботи АД при живленні від перетворювачів частоти (ПЧ).

Найбільш перспективними напрямками впровадження регульованих електроприводів в сільськогосподарському виробництві є системи водопостачання, тепlopостачання, каналізації, вентиляція будівель.

У роботі проведено моделювання системи автоматичного регулювання швидкості АД в програми MATLAB Simulink для електроприводу насосної установки. Дослідження базувалися на теорії диференціальних рівнянь, на комп'ютерних методах моделювання.

Дослідження проводилися на насосних станціях з приводом потужністю 11,5 кВт і 22,5 кВт. Для регулювання частоти обертання електроприводу насосних установок залежно від тиску води в розбірному трубопроводі застосовували перетворювач частоти типу ПЧРТ-03-22. Дослідження проводилося на реальній установці на базі водопідйому "Карлівка" Полтавської області.

При вирішенні системи диференціальних рівнянь, які описують роботу системи АД-ПЧ, використовували метод Рунге-Кутта в модифікації Гіра.

Регулювання в цій системі, може здійснюватися плавно, в широкому діапазоні, в обидві сторони від природної характеристики, тобто АД, може мати швидкість як більше, так і менше номінальною. При цьому регулювальні характеристики мають високу жорсткість, а АД зберігає велику перевантажувальну здатність.

Висновок. В результаті проведених досліджень встановили, що регулюванні швидкості асинхронного двигуна, з використанням частотного перетворювача, дозволяє не тільки відрегулювати технологічний процес, але і зменшити втрати і заощадити електроенергію від 20 % до 40 %, а також плавно регулювати швидкість обертання електродвигуна від нуля до номінального значення при збереженні максимального моменту на валу, що дало можливість збільшити термін служби і підвищити надійність електроприводів і устаткування, підвищити якість водопостачання за рахунок стабільного тиску в мережі. Слід зазначити, що доцільно використовувати перетворювачі частоти не як елементи системи управління конкретного агрегату, а як комплекс системних рішень з підключенням широкого набору засобів автоматизації технологічного процесу.

Створена комп'ютерна модель дозволяє моделювати роботу системи управління електроприводу насосної станції системи водопостачання. Регулювання швидкості в широких межах із зберіганням достатньої жорсткості характеристик, можливо лише при частотному керуванні, яке дає суттєве зниження аварійності в електроприводу, мережі і насосної установки.